

ΣΥΝΕΤ. FR. SANTOLIQUIDO
Μετάφρ. Γεωργ. Α. Γεωργιάδη

ΙΓΚΟΡ ΣΤΡΑΒΙΝΣΚΥ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ ΜΠΑΧ

Ο Francesco Santoliquido, ένας από τους πιο εξαιρετικούς Ιταλούς μαέστρους και μουσικοκριτικούς της εποχής μας, κάποτε κρίνοντας το έργο του Igor Stravinsky είπε πώς νομίζει κανείς ότι ένας καινούριος Μπάχ ως έκ θαύματος, ξαναγεννήθηκε στην ψυχή αυτού του συνθέτη του 20ού αιώνα.

Και πράγματι είχε δίκιο. Όταν το 1926 ο Ιταλός μαέστρος Santoliquido, επισκέφθηκε τον Igor Stravinsky, ο συνθέτης χωρίς καμιά επιφύλαξη ωμολόγησε ότι αλήθεια ο J. Sebastian Bach είχε μεγάλη επιρροή στο έργο του.

«Κάθε συνθέτης», λέει ο Stravinsky, «πρέπει να βλέπει και ν' ακούει τις καλλιτεχνικές του όψεις με τὰ δικά του μάτια. Ο Chopin π. χ. είδε τὸ πιάνο του με τελείως διαφορετικό τρόπο ἀπ' αὐτὸν ποὺ τὸ βλέπω ἐγώ. Στις καλύτερες μέρες τῆς ζωῆς του ἔγραψε μελωδίες γιὰ πιάνο ποὺ μπορούσαν νὰ παιχθοῦν κι' ἀπ' ἄλλα ὄργανα, ἀκόμη καὶ νὰ τραγουδηθοῦν ἀπὸ φωνές μετὰ πολὺ μεγάλη εὐκολία. Ἐν τούτοις ὁ Chopin εἶναι γνωστός σὰν μεγάλος συνθέτης τῆς μουσικῆς γιὰ πιάνο».

Λέγοντας αὐτὸ ὁ Στραβίνσκυ δὲν θέλησε βέβαια νὰ ὑποτιμῆσῃ τὴ δόξα τοῦ Frederic Chopin, θαυμάζει τὴν ἐργασία του ἀλλὰ ἀπλῶς προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἀποδείξῃ ὅτι κάθε καλλιτέχνης πιστεύει σὲ κάποιον Θεὸ τῆς Τέχνης του· κι' ὁ Chopin πίστευε σ' ἄλλου Θεοῦ ἀπ' τοὺς δικούς του.

«Ὁ Chopin δὲν εἶναι ὁ Θεὸς τῆς μουσικῆς μου οὔτε ὁ μεγάλος Liszt», τοῦ ὁποῦ ἐκτιμῶ καὶ θαυμάζω τ' ἀπέραντο ταλέντο ποὺ συχνὰ εἶναι ὑποτιμημένο. «Οἱ Θεοὶ τῆς μουσικῆς μου δὲν βρίσκονται στὸν 19ον αἰῶνα ἀλλὰ πάρα πολὺ πρὶν. Στὸν Bach τοῦ ὁποῦ ἡ παγκόσμια ἰδιοφυΐα καὶ ἡ τεράστια σύλληψη τῆς μουσικῆς Τέχνης δὲν ἔχουν ποτὲ ὑπερβληθῆ· κτυπήστε τὴν πόρτα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ μουσουργοῦ τῶν οἰώνων, θὰ δῆτε τότε τὸν Θεὸ τῆς μουσικῆς μου».

«Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἄνθρωποι μ' ἀλάνθιστο αὐτὶ στὴ μουσικῆ, θὰ βροῦν διὰ συνθέτω καινούριες ἠχητικὰς ἐμπνεύσεις ἐπηρεασμένες ἀπ' τὸν πολυαγαπημένο μου Δάσκαλο Μπάχ. Ἄλλοι ὅμως μετὰ κακῶς ἐκπαιδευμένο αὐτὶ, κρίνουν τὴ μουσικῆ μου σὰν μιὰ γελιοσ-

γραφία του Έργου του Μπάχ. Έν τούτοις όμολογώ, ότι στον Μπάχ οι συνθέτες του μέλλοντος θά βροβν άπέραντη έμπνευση. Στήν εύρεία και πλούσια πολυφωνική τέχνη του υπάρχει πηγή άθάνατης έμπνευσης και παντοτεινής νιότης. Άντίθετα πρós τή μουσική πολλών συγχρόνων του, ή δική του δέν μπορεί ποτέ νά γεράση».

«Εκείνοι πού βλέπουν, έπαναλαμβάνω, τήν μουσική μου σαν μιá γελοιογραφία του Έργου του Μπάχ, πέφτουν κατ' έμέ σέ τεράστιο λάθος. Τά Έργα μου πάντοτε ήταν μελωδικά και σήμερα πολύ περισσότερο. Αυτό όμως δέν σημαίνει ότι έπεδίωξα νά γελοιοποιήσω τούς πολύφωνους συνθέτες του 16ου και 17ου αιώνα. Άλλά πρέπει νά παραδεχθούμε ότι ή πολυφωνία σήμερα θά έπρεπε νά χρησιμοποιείται και νά έπεξεργάζεται πολύ διαφορετικά άπ' ότι γινóταν άλλες έποχές. Συγκρίνατε ποτέ τή διαφορά στον λόγο τής έποχής τής Έλισάβετ τής Άγγλίας ή τής Άναγεννήσεως τής Γαλλίας, με τόν σημερινό;

Μερικοί μάλιστα κριτικοί έφθασαν πολύ μακρότερα με τό νά μέ ρωτούν. «Τί θά έλεγε ό Μπάχ άν άκουγε τις συνθέσεις σας; «Τό μόνο πού μπορώ ν' άπαντήσω είναι ότι ό Μπάχ άναμφιβόλως θά έμενε έκπληκτος και έκθαμβος. Άλλά επίσης, είναι σωστό νά ρωτήσω ταυτοχρόνως, τί θά έλεγε ό Μπάχ άν μπορούσε σήμερα νά βρεθθί σέ μιá μοντέρνα άμερικανική πόλι βασικά διαφορετική άπ' ένα χωριό τής Θουριγκίας; Τί θά έλεγε γι'

αύ τα πού έβλεπε και θ' άκουγε εις τούς δρόμους, γιά τά ψηλά κτίρια, γιά τά ηλεκτρικά όχήματα, γιά τά άεροπλάνα, γιά τό ραδιόφωνο; Θά νόμιζε πιθανώτατα ότι βρέθηκε σ' ένα τρελλοκομείο γεμάτο από τρελλούς πού τρέχουν έδω κι' εκεί».

Δέν είναι καθόλου περίεργο πώς ένας μοντέρνος συνθέτης του 20ου αιώνα μπορεί νά θεωρηθί Θεός τής μουσικής του τόν Μέγα Διδάσκαλο και μουσουργό του 16ου αιώνα J. S. Bach. Μπορεί πολλοί νά θεωρούν τή μουσική του Μπάχ σαν κάτι παλιό σαν κάτι πολύ ξεπερασμένης έποχής τό όποίο σήμερα δέ συμβιβάζεται με τόν πολιτισμό του 20ου αιώνα. Άλλά νομίζω ότι δέν έχουν δίκιο, όπως κι' ό Igor Stravinsky έξηγει στον Ίταλό μάετρο Santoliquido. Μιά μουσική γεμάτη από ήχητικό πλούτο, γεμάτη από έμπνευση γεμάτη από ώρατες μουσικές Ιδέες, δέν μπορεί ποτέ νά γεράση μπορεί όμως ν' αναδημιουργηθί, ν' αναπλάσθι και πάντοτε νά παρουσιάζη κάτι καινούριο, προσηρμομένο στις έξελίξεις και προόδους τής έποχής.

Έτσι κι' ό Μπάχ γιά τόν Igor Stravinsky ήταν πηγή άνεξάντηλης έμπνευσης και πολύ σωστά τόν όνομάζει Θεό του, άφοϋ μπόρεσε με τήν έπιρροή πούχε στα Έργα του, νά κάνει τόν Stravinsky έναν άπ' τούς μεγαλύτερους συνθέτες του αιώνα μας του όποίου ή μουσική προσωπικότητα έχει έπιβληθί παγκοσμίως.